

Texts en prosa per a la declamació

Nota sobre la mar

Bien atada la nariz de cartón, grotesco, me paseaba por el muelle con un imponente diccionario de sinónimos bajo el brazo. El barquero, quieras o no, me hizo navegar mar adentro. Era un pastor anglicano, y me quería demostrar que los milagros más hermosos han acaecido en el mar. Mas al apercibirse de mi arbitraria nariz tuvo el detalle de calarse otra tal. A partir de ahí, enfático, dijo que nada más la vanidad de los hombres permite que, en el humano vivir, a nuestro planeta se le llame la Tierra, pero que Dios y los santos la nombran en su lenguaje eterno, la Mar; la tierra sólo es en nuestro planeta un accidente, un fenómeno transitorio. “Los hombres, me decía, son la palomina de la mar.” La gran desconocida de los hombres era, para mi barquero, una pecera esférica a tumbos por los espacios celestiales para solaz de los ángeles.

J. V. Foix

Nota sobre el mar

Ben lligat el nas de cartró, grotesc, em passejava pel moll amb un imponent diccionari de sinònims sota el braç. El barquer, vulgues no vulgues, em féu navegar mar endins. Era un pastor anglicà, i em volia demostrar com els miracles més bells s’han esdevingut a la mar. En adonar-se, però, del meu nas arbitrari, tingué la polidesa de calar-se el seu. Aleshores, emfàtic, em digué que només la vanitat dels homes fa que, en el viure humà, del nostre planeta en diguin la Terra, però que Déu i els sants en diuen en llur llenguatge etern, la Mar; que la terra era només en el nostre planeta un accident, un fenomen transitori. “Els homes —em deia— són la colomassa de la mar.” La gran inconeguda dels homes era, per al meu barquer, una peixera esfèrica errant pels espais celestes per a esbargiment dels àngels.

J. V. Foix

No me cubras más de flores, que ya no te quiero

Que tú pegues papeles por fachadas y puertas, al pie del campanario, cubriendo los cristales de la escuela, la capilla y sus bancos, el portillo del huerto de Oriola, en las estaciones del tren de Valldoreix, en los puestos de fruta, en el salón de baile, en el mirador de la Casa del rayo, en el despacho parroquial, por las farolas del paseo y hasta en la entrada misma de la alcoba... Que lo escribas en letra redondilla, palo seco o quizás a la romana, en caracteres de imprenta forastera, acaso elzeverianos*, o letra muy ancha o en cursiva... Con carbón grueso y duro, con tizas chirriantes o almagre** como sangre derramada...

¿Qué puedo hacer yo?, Francisca, ¿y qué puedo decirte?, si a ciegas ya sé lo que escribes:

No me cubras más de flores, que ya no te quiero.

No m'omplis més de flors: Ja no t'estimo

Que tu plantis papers per façanes i portes, al peu del campanar, als vidres de l'escola, als bancs de la capella de les monges, al portaló de l'hort de l'Oriola, a les estacions del tren de Valldoreix, a les parades del mercat de fruita, a la sortida del funicular, damunt les cartelleres del cinema, a la sala de ball, a la torratxa de la Casa del llamp, a l'escrivania de la rectoria, sota els fanals del passeig, a la mateixa porta de l'alcova... Que ho escriguis en lletra rodona, o en pal sec, o bé a la romana, en caràcters d'impremta forastera, en elzeveriana, en lletra molt ampla, o en cursiva... Amb carbó dur i gruixut, amb guixos exaltats o amb magra de color de sang donada...

Què hi puc fer jo, Francesca, què haig de dir, si amb els ulls aclucats ja sé el que escrius:

No m'omplis més de flors: ja no t'estimo

J. V. Foix

Hi ets o no hi ets, Natalia?

L'hi havia vista i no hi era; l'hi veig encara però el cor em diu que no hi és. El paravent, amb garotes i estrelles de mar pintades, és davant meu, allargat a l'infinit, amb centenars de bastidors on ella es muda i s'amaga, o s'exilia —cep de tardor, cel vermell, vetes i estrats de negres torbadors, canya d'estiu dreta, i sibil·lina en el cant, arbre de pluja amb perles als turmells, falguera amb polsim d'alba i boira a les mans. Hi ets o no hi ets? ¿És que envernisses els armaris on amagues perruques de mig temps? Poleixes arrels amb tristeses de duna? ¿Adobes procellanés amb arbres desviats del camí? A cada bastidor del paravent, el teu nom juga amb els llavis recents,

i els focs follets dels aiguamolls els il·luminen. Digueu, Natàlia ¿qui és ara el que, cada nit, cala focs a les platges tancades i en nodreix el flam amb tu?

J. V. Foix

¿Estás o no, Natalia?

Se le veía allí, y no estaba; la veo aún, mas todo el ser me dice que no está. El biombo, con medusas y estrellas de mar pintadas, tengo ahí enfrente, y se prolonga al infinito, con multitud de bastidores en que ella se acicala, se esconde o se escabulle —cepa otoñal, cielo carmín de estratos negros, caña de estío, erguida y sibilina en su cantar, árbol de lluvia y perlas al tobillo, helecho con rocío y borrina en las manos—. ¿Estás ahí, o no estás? ¿Tal vez barnizas los armarios donde escondes pelucas de entretiempos? ¿O pules raíces con cuitas de duna? ¿Compones porcelanas con árboles distantes del camino? En cada bastidor de la mampara tu nombre juega con tus frescos labios, los fuegos fatuos del tremedal los iluminan. Dime, Natalia, ¿quién cada noche prende ahora fuego en las playas extremas, y acrece contigo la flama?

J. V. Foix

(J. V. Foix, *Bien lo sabéis y es profecía*, Edicions del Mall-Diputació de Barcelona, 1986. Traducció de Juan Ramón Massoliver.)

No eren pas iots

No eren pas iots del Golf amb contraban de càustics com deien els qui, amb guants d'escata, jugaven a la morra darrere la gavarra de salvament de l'Aixopluc dels Nàufrags, ni tampoc galions amb carregament de mulates com creia jo, tot untant amb sèu les fustegasses que arreplego per les cales en els canvis de lluna; ans una flota de guerra amb milers de combatents que han ocupat la platja coronats de turqueses i amb armes desconegudes. Han avançat, callats, i han assetjat la Vila després d'hissar llurs estandards teixits de corda i fulla, a la torre del Baluard i a la del Far. Llur capitost, silenciós, ens ha ensenyat un paper on hom ens comminava si no canviàvem, d'arrel, el regiment secular del nostre Comú. Per amagatalls desconeguts de l'invasor, hem entrat al passatge de les Notaries, hem arrencat dels almanacs portolans els fulls del divendres i hem escapat pel vinyet. Hem fet el distret ensitjant gra negra i pellofa seca tot esperant l'hora de l'alba.

J. V. Foix

Fou diumenge passat

Fou diumenge passat, a les tres de la tarda, sobre el pont del passeig, que un embriac occí una dona per amor d'una rosa que l'homicida abandonà damunt el toll de sang. Ja el diumenge abans hom havia assenyalat un fet idèntic al mateix indret i a la mateixa hora. Pressento per a avui un crim equivalent. Em cal, doncs, advertir el taverner i avisar la policia. Però, Déu meu, ¿i si fos jo l'assassí? Vet ací el meu got vessant de vi, el carmí dels teus llavis, del teu si, del teu sexe, reflectit dins la tèrbola beguda roja. Aboqueu més vi, Rafell!, són dos quarts de tres i al pont del passeig hi ha una dona amb una rosa a la mà i el meu coltell és fi com l'aresta d'un estel.

J. V. Foix

Et vaig sorprendre

Et vaig sorprendre quan el teu nou amant et donava un estoig magnífic. No era, però, un estoig: era un llibre; ni tampoc era el teu amant ans jo mateix que et regalava una capsa de tubs d'aquarel·la amb les colors de l'iris.

J. V. Foix

Ernest

— Ernest, penses en el veler d'en Pedrell, el metge, entès en èczemes, de més peles de les Terres de l'Ebre, eh?

— En les seves veles fetes per tres destres mestres del Penedès, set de certes teles sense serrell, tretze de mescles de restes de sedes negres. Les venen les seves netes, Senèn?

— Cert, l'encertes. Pel desembre.

C. Elies i Castells (*Verbívors*)

Les terres de l'Ebre

Les Terres de l'Ebre se'm representen esteses en el temps: escenes efervescents, estrenes presents, recers secrets, serres exemptes de res, esperes eternes, mestres clements... Ple mes de desembre. Fred, gel, ens refredem: se'ns revelen les terres de l'Ebre. El vell espectre ens rep: tres cerveses de fresc. Després, se'ns rebenten les senyes dels plers: les venes de l'Ebre, les vetes del cel, els verd de les herbes, les mels del terreny, les fresses del vent. Pernegem, serregem: temples, verges, cel·les, senderes,

veredes, dreceres, presses, gleres, lleres... Mes l'Ebre és sempre present. Cent deltes en l'Ebre: el dels vells (vénen, esmenen, perceben), el de les velles (netegen, renten, esterregen), el dels nens (esperen, s'entretenen, pensen), el de les nenes (festegen, erren, remenen), el dels bebès (fent metes); el de mel, el de fel, el verd, el vermell, el de febrer, el de setembre, el dels secrets, el de les regles, el dels renecs, el de les lletres, el dels encensers, el de les empremtes, el dels remers, el de les belleses... El de sempre més, el de temps enrere. El vespre ens reté ple d'excel·lents menges: entremès de pedrers freds, cervells de be plens de cebetes tendres, fetges de vedelles llestes, bledes sense res, gerds, nespres, peres, mel d'herbes, refresc de llet, cremes espesses, negre del Penedès, tes... Ep! Ep! Vells dements en excés, sense fre, esperen. Ments perverses, serpents en zel, renecs ferèstecs, de dretes, de membres erectes, pensen en terres ermes. Pretenen el segrest de les terres de l'Ebre. Fem res? Ens emprenyem, ens esverem, ens rebel·lem, perdem els estreps, desenterrem les fletxes. Tres bens negres! El cel és clement? Despertem: encetem els recels, els precés de les gents de les terres de l'Ebre.

Roser Carol (*Verbívors*)

El doctor Epiménides Paralelipómeros, oriundo de la península grecoitàlica de Calímaco, cuna del cíclope Polifemo, según el trágico vernáculo Eurípides del Olimpo, pese a su título de catedrático de otorrinolaringología y clínica pediátrica, cada que vez que aprehendía el bisturí en el quirófano para practicar gastroterostomía tansmesocólica posterior, ocurría una catástrofe sanguínea u osteológica a causa del equívoco del diagnóstico quimobacteriológico o del pronóstico radiológico. Su idiosincrasia escolástica y leguleya, sin embargo, de tipo o pronóstico psicopático con algún tripanosoma alérgico, permanecía impertérrita ante los pusilánimes epígonos que circuían al siniestrado con el ánimo próximo a la lipotimia. Tomaba el espéculo y le hacía un examen andoscópico, ordenando una transfusión de albúmina a fin de reactivar la dinámica de la sístole y de la diástole momentáneamente estática y paralítica. Luego apelaba al oxígeno o a los narcóticos analgésicos o le aplicaba barbitúricos o antibióticos por vía intravenosa con el propósito de soslayar el colapso ineluctable del paciente.